

מרכז מורשת בגין-חוג פרשת שבוע
לע"נ דניאלי זוננפלד
פרשת מצורע-צרעת הבית: עונש? אות? או ברכה
שי פינקלשטיין
רב קהילת ניצנים, בקעה ירושלים

1-ויקרא פרק יד

(לג) וַיִּדְבֹר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
(לד) כִּי תֵבֵאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאַחֲזָהּ וְנִתְתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבַיִת אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם:
(לה) וּבֵא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבַיִת:
(לו) וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֵא הַכֹּהֵן לְרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בְּבַיִת
וְאַחֵר כִּן יָבֵא הַכֹּהֵן לְרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:

2-רש"י ויקרא פרשת מצורע פרק יד פסוק לד

(לד) ונתתי נגע צרעת - בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן:

3-אבן עזרא ויקרא פרשת מצורע פרק יד פסוק לד

(לד) וטעם כי תבאו אל ארץ כנען כי זה נוהג בארץ לבדה בעבור גודל מעלת הארץ כי המקדש בתוכם, והכבוד בתוך המקדש. ונתתי - הדבר תלוי בנתינת ה':

4-חזקוני ויקרא פרשת מצורע פרק יד פסוק לד

בשביל מעלת ארץ ישראל שהמקדש עתיד להיות בתוכה הזקקה להיות נקיה וטהורה. ונתתי נגע צרעת י"מ לפי הפשט לפי שהזהיר להלן אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים ואין אנו יודעים באיזה מקום עבדו לפי בא הנגע בבתיים להודיע המקום שעבדו שם הכנענים כדי לאבדו.

5-רלב"ג

כי תבאו אל ארץ כנען – מגיד שאין נגעי בתים נוהגים אלא בארץ ישראל.
ונתתי נגע צרעת – הנה ייחס לה' יתעלה נתינת נגע צרעת, כי הוא סיבה לכל מה שיתחדש באופן־מה, ואף על פי שאין הרע מתחדש ממנו בעצמות, כמו שהתבאר במקומותיו. וגם אפשר עם זה שיהיה הנגע מתחדש בבתיים על צד ההשגחה, אם להראותם האוצר הגנוז שם, כמו שאמרו ז"ל, או לשמור העומדים בבית מהמפולת; וזה, שהם ישבו בבתיים אשר לא פָּנוּם, ולזה היה אפשר שיהיו רעועים ונכונים אל הנפילה, לרוב זמן זה הבנין, והם לא ידעו זה. ולזה היה ה' יתעלה מראה בבית ההוא, על צד ההשגחה, זה ההפסד אשר לאבני הבית בקירות הבית.

6-אברבנאל ויקרא פרק יד

ממה שאמר ונתתי גלה שאין הדבר בטבע כי אם בהשגחתו ורצונו יתברך. והיה תכלית זה הנס אם בדרך התרא' שיעש' השם לאדם כדי שישוב מחטאתיו וכאלו אבן מקיר תזעק וכפיס

מעץ יענני להתרות לבעל הבית שובה ישראל עד ה' אלהיך ראה הנגע בביתך ואם לא תשוב תחול הצרעת בך ובבניך וזהו דעת חז"ל בדבר הזה עצמו ולכך נסמך צרעת הבתים אחר תורת המצורע. ואפשר לומר עוד שהי' זה גם כן לסבה אחרת והיא להודיעם כי אחרי בואם אל הארץ יראה בה נגע צרעת והוא רמז לעכו"ם אשר יעבדו בה. וצוה בנתיב' הבית מפני הצרעות רמז לבית קדשם ותפארתם שמפני נגע עונותיהם יבא להריס' וסתירת בנינו הנה אם כן באה פרשת צרעת הבתים כדי לאמת להם שהחולי והצרעת הבא עליהם והנרפא מהם הכל הוא בהשגחת השם ועל דרך מאמר אדון הנביאים במשנ' תורה (דברים כ"ד ח') השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות. ונתן להם ראייה על היות צרעתם בהשגח' לא בטבע ממה שקר' למרים וזהו זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים שמפני מה שדבר' במשה לקתה בצרעת ונתרפא' בתפלתו.

7-כלי יקר ויקרא פרשת מצורע פרק יד פסוק לד

והקרוב אלי לומר בזה שעיקר הטעם בעבור צרות העין, כמו שאמרו חז"ל (ערכין טז א) מן פסוק ובא אשר לו הבית זה שייחד ביתו לו לעצמו ולא היה מהנה ממנו אחרים, כי לבעבור זה נתן ה' לו לאחווה בית מלא כל טוב לנסותו אם ייטיב מביתו גם לאחרים כי לי הכסף והזהב אמר ה' (חגי ב ח) וכל מה שהאדם נותן לאחרים לא משלו הוא נותן כי אם משולחן גבוה קא זכי ליה, לכך נאמר כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחווה כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה (תהלים מד ד) כי אם ימין ה' רוממה, לתת להם נחלת גוים, ואין מקום לצרי עין לומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה שהרי ה' הוא הנותן לך כח ואחווה, ואם כן דין הוא שתתנו משלו לעניי עמו ואם לא תשמעו בקול דברו ותהיו מן צרי העין המיחסים האחווה אל עצמם אז ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, רצה לומר במקום שאתם מיחסים האחווה לכם כאילו אתם האוחזים בה בכח ידכם. לכך נאמר מיד ובא אשר לו הבית, זהו שייחד ביתו לו לעצמו לומר שבכוחו ועוצם ידו בנה ביתו:

8-שפת אמת ויקרא פרשת מצורע

בפסוק ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. ודרשו חז"ל וכי בשורה היא אלא שהאמוריים הטמינו מטמוניות כו'. הענין הוא כי הבטחת ארץ כנען לבנ"י הוא מה שזכו להנחיל א"י שנעשה נחלת ה' ונתהפך מטומאת ארץ כנען להיות ארץ ישראל מקודש לה'. וכענין זה עצמו הוא ביותר מה שיכולין בני"י לתקן גם מקומות שנמצא בהם הטומאה. וע"י התיקונים ומצות שנתנה תורה נתרפא הצרעת כמ"ש נרפא נגע הצרעת מן הצרוע ומדקדקין דהל"ל נרפא המצורע מהנגע. רק שגוף הנגע נתהפך ונתרפא. וזהו ענין המטמוניות כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כמ"ש במ"א.